

عنوان مقاله:

مطالعه تطبیقی نقشها و فرمهای به کاررفته در علم و توغ آیین های عاشورایی

محل انتشار:

نخستین همایش ملی تجلی آئین های عاشورا در هنر ایرانی (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

فاطمه سلیمانیان - دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه مازندران

مصطفی رستمی - دانشیار گروه صنایع دستی و پژوهش هنر، دانشگاه مازندران

خلاصه مقاله:

شیعیان سراسر جهان برای زنده نگهداشتن این حماسه، در عزاداریها از عناصر و نمادهایی در قالب آیین های سوگواری ماه محرم و صفر استفاده کردهاند. علم و توغ از جمله نمادهای بهکاررفته در آیین سوگواری عاشورا در میان شیعیان هستند. نقشها و نشانه های دینی و مذهبی بر روی علم و توغ که بهصورت، نقوش گیاهی، عبارات مذهبی بهکار میرود دربردارنده بخش مهمی از ویژگیهای مذهبی، مردمشناسی و هنری ایران است. تنوع این نمادها گویای تاثیر عمیق حماسه عاشورا در فرهنگ شیعیان است. نمادها به دلیل عینی بودنشان، در ذهنها ماندگار و سبب تداوم آیین و سنت میشوند. این پژوهش به روش تحلیلی و توصیفی به بررسی تطبیقی نقشها و فرمهای بهکاررفته در علم و توغ می پردازد. هدف این پژوهش دست یافتن به فرهنگ و نمادهای بصری نقشها و فرمهای نمادین به کاررفته در علمو توغ آیین های عاشورایی است که توسط هنرمندان زمان خود جهت معنا بخشیدن به باورها و اعتقادات مردم خلق گردیده اند. این پژوهشمیکوشد تا به این پرسش پاسخ دهد که، نقشها و فرم های به کاررفته در علم و توغ آیین عاشورایی دارای چه شباهتها و تفاوتهایی از حیث کاربرد نمادها و اسطوره ها میباشند. حاصل این پژوهش حاکی از آن است که در طول تاریخ ایران، بین هنر و آداب معنوی برگرفته از مذهب ارتباط بسیار نزدیکی وجود داشته است. بسیاری از نمادها و اسطوره هایی که ریشه در کهن الگوهای ایران باستان دارند، در قالب نقشها و فرمهای علم و توغ نیز از جایگاه ویژه برخوردارند. ازجمله شباهتهای موجود در علم و توغ در آیین عاشورایی میتوان به نقشسرو در مرکز علم که کانون توجه مخاطب قرار دارد و نماد ازدها که در دو سمت توغ مشاهده میشود اشاره کرد. اما ازجمله تفاوتهایموجود در علم و توغ آن است که سراسر توغ با کتیبه مزین میشود، درحالیکه در علم علاوه بر کتیبه با نقوش اسلیمی و قطعات عتیقه نیزتزیین میشود. از دیگر تفاوتهای این دو عنصر آیین عاشورایی، تفاوت در فرمها و نقشهای به کاررفته در آنان است، به گونه ای که در علممجموعه ای از نمادهای رنگ، انسانی، گیاهی، پرندگان و حیوانی در قالب فرم مشاهده میشود، اما در توغ این تنوع در نقش مشاهده میشود و تنها نماد ازدها به صورت فرم دیده میشود. میتوان گفت نمادهای به کاررفته در علم و توغ برگرفته از اعتقادات مذهب شیعه و کهن الگوهایایران باستان میباشند.

کلمات کلیدی:

علم، توغ، نقشها و فرمهای نمادین، عزاداری محرم، آیینهای عاشورایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1492415>

